

**Revisiun totala da la lescha davart la
relaziun da lavur da las collavuraturas e
dals collavuraturus dal chantun Grischun
(lescha dal persunal, LP; DG 170.400)**

Rapport explicativ

Cuntegn

Cuntegn	3
1. Situaziun da partenza.....	5
1.1 Dretg vertent	5
1.2 Svilups dapi l'entrada en vigur.....	5
2. Basegn d'agir	6
3. Finamiras	6
4. Cuntegns principals.....	7
5. Consequenzas finanzialas e persunalas	9
6. Remartgas davart las singulas disposiziuns	9

1. Situaziun da partenza

1.1 Dretg vertent

La lescha davart la relaziun da lavur da las collavuraturas e dals collavurats dal chantun Grischun (lescha dal persunal, LP; DG 170.400) dals 14 da zercladur 2006 è entrada en vigur il 1. da schaner 2007. Ella regla ils princips da la relaziun da lavur tranter l'administraziun chantunala, las dretgiras chantunalas sco er ils instituts chantunals autonomi da dretg public d'ina vart e lur collavuraturas e collavurats da l'autra vart (cun excepziun da la banca chantunala grischuna).

Ensemen cun l'ordinaziun dal persunal dals 12 da december 2006 (OP; DG 170.410), cun l'ordinaziun davart il temp da lavur dals 8 da mars 2011 (OTL; DG 170.415) sco er cun l'ordinaziun davart las collavuraturas ed ils collavurats en uffizi accessoric dal chantun Grischun dals 27 da matg 2008 (DG 170.420) furma la lescha dal persunal il dretg chantunal da persunal en il senn pli stretg. Numerus ulteriurs relaschs spezialis – sco p.ex. la lescha da polizia dal chantun Grischun (LPol; DG 613.000) e l'ordinaziun da polizia appartegnenta (OPol; DG 613.100), l'ordinaziun davart l'organisaziun da la scola chantunala grischuna (DG 425.100) u l'ordinaziun da servetsch per ils organs chantunals da surveglianza da chatscha e da pestga (DG 740.400) – fixeschan dretgs ed obligaziuns complementaras per tschertas collavuraturas e tscherts collavurats chantunals u prevesan – sco p.ex. la lescha davart la surveglianza da las finanzas (DG 710.300) – cumpetenzas che divergeschan da la lescha dal persunal per prender decisiuns che concernan il dretg da persunal.

Il dretg da persunal en il senn pli vast – che sa cumpona da quests e d'auters relaschs – vegn cumpletà tras il dretg d'ordinaziun da las dretgiras chantunalas e dals instituts chantunals autonomi, ch'è vegnì relaschà en lur champ da cumpetenzas sin basa da l'art. 65 LP.

1.2 Svilups dapi l'entrada en vigur

Dapi che la lescha dal persunal è entrada en vigur èn resultadas novas pretensiuns envers la regulaziun dals dretgs e da las obligaziuns da las collavuraturas e dals collavurats da l'administraziun chantunala. Quai pervia dals svilups ch'igl ha dà en differents secturs da vita, d'activitad, da la politica e dal dretg. Uschia ha la regenza deliberà il settember 2011 ina nova strategia per il persunal per ils onns 2013-2022. Quella vul tranter auter rinforzar la cumpetitivitad e l'attractivitad da l'administraziun chantunala sco patruna. Tras l'entrada en vigur da l'ordinaziun davart la delegaziun da cumpetenzas da la regenza als departaments ed als posts da servetsch (DG 170.340) l'onn 2009 è vegnì fatg – tranter auter er en il sector dal dretg da persunal – in pass vers l'extensiun ed il rinforzament da las libertads d'agir e da decider da las unitads d'organisaziun ch'èn suttamessas a la regenza. L'onn 2010 ha gi lieu ina revisiun da la valitaziun da las plazzas. Circa 900 funcziuns tar l'administraziun chantunala èn vegnidas suttamessas dapi lura ad ina valitaziun analitica. Las plazzas sco er las colla-

zuraturas ed ils collavuratur da las patronas e dals patrons ch'èn suttemess a la lescha dal personal, èn vegnids classificads da nov. L'ordinaziun dal personal è vegnida revedida parzialmain e la regenza ha decretà in nov plan da classificaziun. En il rom dal project d'informatica «Enterprise resource planning» è alura vegnì cumprà l'onn 2012 in nov sistem d'informaziun dal personal (SIP) per l'administraziun chantunala. Quest nov sistem permetta tranter auter per l'emprima giada in'elavuraziun electronica cumpletta da process che concernan il personal. Già avant è vegnì introducì en bunamain tut l'administraziun chantunala in sistem electronic central per la registraziun dal temp e da las prestaziuns. Quai è stà collià cun ina revisiun totala da l'ordinaziun davart il temp da lavur l'onn 2011. Per la perioda da planisaziun 2013-2016 prevesa il program da la regenza la finala – sco puncts centrals da svilup – d'abolir automatissems en il sector da la budgetaziun dals custs da personal sco er d'optimar l'adempliment da las incumbensas d'uffizis interdisciplinars da l'administraziun chantunala. La lescha dal personal sezza è vegnida suttemessa a quatter revisiuns parzias dapi ch'ella è entrada en vigur. Uschia han ins en spezial exequì l'onn 2009 l'augment real dals salaris u midà l'onn 2011 las disposiziuns davart la recusaziun.

2. Basegn d'agir

Sin il martgà da lavur stat il chantun Grischun en concorrenza cun numerusas autras patronas e numerus auters patrons ed è confruntà pli e pli fitg cun in squitsch da qualitat e da prestaziun. Cun modernisar las cundiziuns d'engaschament e da lavur sco er cun extender las libertads d'agir e la flexibilitad duain las patronas ed ils patrons chantunals da dretg public, ch'èn suttemess a la lescha dal personal, pudair satisfar a las pretensiuns dal martgà da lavur sco er mantegnair e rinforzar lur cumpetitivitad en il senn da la strategia per il personal 2013-2022. Per quest intent duain en spezial las cundiziuns d'engaschament e da lavur pudair vegnir midadas en l'avegnir pli svelts a novas relaziuns ed a novs basegns. Pervia da quai ston vegnir flexibilisadas las cumpetenzas legislativas.

Sin basa dals svilupps (giuridics) exista ultra da quai tant sin plaun internaziunal sco er sin plaun federal tranter auter in basegn d'agir areguard la concepziun da las regulaziuns davart l'elavuraziun da datas personalas, da las disposiziuns davart la protecziun giuridica u da las regulaziuns en il sector da l'execuziun d'activitads accessoricas.

3. Finamiras

Cun la revisiun proponida da la lescha dal personal ha la regenza en spezial las suandantas finamiras:

- **Optimar** la lescha dal personal cun desister da repeter disposiziuns dal dretg privat (p.ex. dretg d'in attestat da lavur), ch'èn già applitgables conform al senn rinviond en general al dretg d'obligaziuns, e cun adattar tsherts puncts da las cundiziuns d'enga-

schament e da lavur a las regulaziuns dal contract da lavur tenor il dretg privat (p.ex. termins da desditga) ed als svilups da la pratica da las dretgiras da lavur e dal dretg da persunal.

- **Flexibilisar** la legislaziun, d'ina vart cun extender las libertads d'agir da l'autura da l'ordinaziun, da l'autra vart cun delegar tschertas cumpetenzas da decisiun (p.ex. cumpetenzas d'engaschament e da desditga) ad unitads administrativas subordinadas.
- **Focussar** la lescha dal persunal sin la regulaziun dals princips da la relaziun da lavur e drizzar las disposiziuns e la sistematica da la lescha sin las collavuraturas ed ils collavuratur sco emprimas adressatas ed emprims adressats da las regulaziuns.
- Simplifitgar las regulaziuns ed augmentar la chapaivladad da la legislaziun cun stgaffir – per l'autura da l'ordinaziun – **normas da delegaziun** ch'èn circumscriittas cleramain. L'autura da l'ordinaziun sto concretisar questas normas, e sin basa da talas po ella decretar ulteriurs dretgs ed ulteriuras obligaziuns che resultan da la relaziun da lavur.
- Serrar sistematicamain las **largias da regulaziun** ch'èn resultadas en la pratica dal dretg da persunal (p.ex. obligaziun da las collavuraturas e dals collavuratur d'annunziar activitads accessoricas) ed adattar tschertas disposiziuns a las novas pretenziuns giuridicas (p.ex. elavuraziun da datas persunalas, protecziun giuridica en cas da dispitas dal dretg dal persunal).
- Mantegnair e rinforzar la **competitivitad** da las patronas e dals patrons ch'èn sutmess a la lescha dal persunal cun far tschertas modernisaziuns da las cundiziuns d'engaschament e da lavur (p.ex. extender il congedi da maternitad, augmentar il dretg da vacanzas) en vista a la strategia per il persunal 2013-2022.

4. Cuntegns principals

La revisiun proponida da la lescha dal persunal cuntegna en regard material en spezial ils suandants puncts principals:

- L'urden da **competenzas per l'engaschament e per la desditga** vegn flexibilisà. Ils posts da servetsch èn da nov cumpetents per ils engaschaments e las desditgas fin a la classa da funcziun 17. A partir da la classa da funcziun 18 èn cumpetents ils departaments (art. 6).
- Las regulaziuns davart il sistem da salaris sco er davart la calculaziun ed il svilup dals salaris vegnan separadas da nov cleramain ina da l'autra e preschentadas conform al stgalim da norma. Quai tenor las prescripziuns dal nov **concept d'indemnisaziun** ch'è vegnì introducì tras la revisiun da la valitaziun da las plazzas e dal plan da classificaziun (art. 34 fin 49).

- L'automatisssem che 1 pertschient da la summa dals salaris saja da prevair per il **svilup individual dals salaris** vegn stritgà tenor las prescripziuns dal program da la regenza 2013-2016 (cf. art. 36).
- La mesira da **reducir, stritgar u sistir il 13avel salari mensil** – ch'è prevista en il dretg da persunal – vegn abolida (cf. art. 43).
- La limita da vegliadetgna ordinaria tenor il contract da lavur resta tant per las collavuraturas sco er per ils collavuratur a 65 onns. En il senn d'ina **flexibilisaziun dal pensiunament** ed en vista al svilup demografic ed a la finanziabladad da la prevenziun per la vegliadetgna vegn introducida en la lescha la pussaivladad d'engaschar collavuraturas e collavuratur, suenter ch'ellas ed els han cuntanschì 65 onns. Quai premetta dentant in'enclegientscha vicendaivla (art. 17).
- Ils princips dal **svilup dal persunal** vegnan francads da nov sin il stgalim da la lescha (art. 23).
- Las regulaziuns davart l'execuziun d'**activitads accessoricas** vegnan cumpletadas cun in'obligaziun d'annunzia (art. 25).
- Concernent l'**incumpatibilitad** d'in engaschament en il servetsch public cun l'execuziun da tscherts uffizis politics na vegni betg pli sa basà sin il criteri nunadattà dal grad d'occupaziun (art. 31).
- Il **dretg minimal da vacanzas** da las collavuraturas e dals collavuratur vegn auzà da 20 a **23 dis**. Il dretg da vacanzas che dependa da la vegliadetgna da la collavuratura u dal collavuratur vegn fixà en l'avegnir tras la regenza (art. 21).
- Il congedi da gravidanza da duas emnas avant la pagliola vegn abolì. Percunter vegn il **congedi da maternitad** extendì da 14 emnas a **16 emnas**, ed il salari vegn pajà vivant a **100 pertschient** e betg mo a 90 pertschient sco fin ussa (art. 53).
- Il **congedi da paternitad** vegn francà explicitamain en la lescha. La concepziun è chausa da l'autura da l'ordinaziun (art. 21).
- Il **scumond d'acceptar regals** vegn concretisà per las collavuraturas ed ils collavuratur conform al stgalim da norma (art. 32).
- I vegnan stgaffidas las basas material-giuridicas per **elavurar datas persunalas**. Quellas mancavan per part fin ussa u eran insufficientas en vista al svilup giuridic (art. 61 fin 63).
- La **protecziun giuridica en cas da dispitas dal dretg da persunal** vegn concepida conform a la constituziun sut l'aspect da la garanzia da la via giudiziala da l'art. 29a da la constituziun federala (Cst.; CS 101) (art. 65).
- La **via giudiziala** vegn concepida da nov (art. 65).

En vista formala vegn la **sistematica** da la lescha dal personal repassada fundamentalmain tras la revisiun totala. Las disposiziuns da la lescha dal personal vegnan drizzadas tenor la regulaziun dals princips da la relaziun da lavur. L'incumbensa da concretisar ils dretgs e las obligaziuns vegn surdada a l'autura da l'ordinaziun tras **normas da delegaziun** correspundentas.

5. Consequenzas finanzialas e personalas

Custs supplementars teoretics resultan en spezial pervia da l'**augment dal dretg minimal da vacanzas** e pervia da la midada prevista da la graduaziun dal dretg da vacanzas tenor onns da vegliadetgna sin il stgalim da l'ordinaziun. Tenor las calculaziuns da l'uffizi da personal correspundess la regulaziun proponida ad in augment teoretic da la summa dals salaris bruts (basa: preventiv 2013) da l'administraziun chantunala, dals instituts chantunals autonomi sco er da la dretgira chantunala e da la dretgira administrativa da 0,97 pertschient u da circa 3,932 milliuns francs. Ils custs supplementars effectivs dependan da la dumonda, quant enavant ch'il dretg da vacanzas augmentà chaschuna lavur supplementara. Ins dastga supponer ch'i dettia mo en tsherts puncts engaschaments supplementars pervia da l'augment dal dretg da vacanzas, en spezial tar posts da servetsch cun in manaschi da 24 uras u cun in servetsch da pichet pli grond, sco tar la polizia chantunala, tar l'uffizi per l'execuziun giudiziala u tar l'uffizi da construcziun bassa. Dals instituts chantunals autonomi dastgassan bain ils servetschs psichiatrici dal Grischun esser pertutgads il pli fitg. Per ils ulteriurs posts da servetsch ed instituts chantunals autonomi sco er per las dretgiras chantunalas pon ins partir dal fatg che l'augment dal dretg da vacanzas vegnia mitigia tras optimaziuns. Quai è er il cas per il congedi da paternitad che vegn auzà sin il stgalim da l'ordinaziun. Ulteriurs custs supplementars resultan tras l'**extensiun dal congedi da maternitad** da 14 a 16 emnas e tras quai ch'il salari vegn pajà vinavant durant quest congedi a 100 pertschient e betg mo a 90 pertschient. L'aboliziun dal congedi da gravidanza ha dentant in effect mitigiant sin ils custs. Tenor las calculaziuns da l'uffizi da personal ston ins quintar qua cun custs supplementars da 0,02 pertschient da la summa brutta dals salaris (basa: preventiv 2013) u da circa 81 000 francs.

Cun desister da menziunar prescripziuns finanzialas fixas areguard l'augment individual dal salari ed areguard las premias da prestaziun na vegn betg persequitada ina finamira da spargn, mabain vegn stgaffida ina libertad d'agir en chaussas finanzialas.

6. Remartgas davart las singulas disposiziuns

En quest lieu vegni desisti d'explicaziuns davart las singulas disposiziuns dal sboz da consultaziun. Las explicaziuns davart las singulas disposiziuns da la lescha sa chattan en la preschentaziun sinoptica dal project. Quella è medemamain ina part dals documents da consultaziun.